

Diana är stolt rom

Som finskromsk kvinna i traditionell klädsel kan du inte dölja ditt ursprung. Diana Nyman har alltid tvingats tackla omgivningens frågor.

Text: Cecilia Köljing | Bild: Maja Kristin Nylander | [Prenumerera](#) | Artikel i SocialPolitik nr 4 2014

– Jag är stolt över att vara rom. Jag tycker det är en av de finaste saker man kan vara.

Diana Nyman sitter vid köksbordet i sitt barndomshem en liten bit utanför Kungälv, mitt i en lantlig idyll. Hit flyttade familjen när hon var sex år, efter att ha hankat sig fram på rivningskontrakt och i fallfärdiga gårdshus under flera år.

– Vi var det enda exotiska inslaget i hela Kungälv. Folk hade fina hus och barnen hade fina kläder och cyklar. Det hade inte vi.

Men Diana och hennes syskon hade varandra och hittade på egna saker.

– Det fanns ett ålderdomshem i närheten och där var vi ofta, ibland fick vi med oss mat hem. Det var ju inte så att andra barn fick vara där, men det kanske var lov och alla andra var på skidsemester.

– Ibland kunde någon säga: "försvinn zigenarungar" eller så kunde de andra barnen hitta på saker som "eran mamma stjäla". Men på något sätt så lät vi det rinna av oss. Vi visste att vi var annorlunda, att vi var romer, det var inte så att vi tyckte det var konstigt. Men sen så tror jag att människor såg att vi levde hederligt också. Att mina föräldrar jobbade hårt hela dagarna.

En dag knackade socialtjänsten på.

– Mamma hade inte blöjor till min syster och bror utan använde tygtrasor. Och så hade hon mjölk som hon värmde.

Föräldrarna blev rädda för att skickas tillbaka till Finland, men när det knackade på dörren dagen därpå hade socialtjänsten med sig blöjor och välling. Dianas mamma sålde dukar på den tiden men hade blivit sjuk. Då sa de: "du ska följa med oss till försäkringskassan, för du jobbar ju. Du har rätt till sjukpenning". Och på den vägen fick de hjälp och sedermera en bostad.

Finskromska kvinnor har blivit något av en symbol för romer med sina långa sammetskjolar.

– Det är mitt jag, det är min personlighet, det är min identitet.

Utöver kjolarna kan inte Diana riktigt definiera vad som är specifikt finskromskt.

– Jag har aldrig bott i Finland och blir aldrig accepterad som finsk. Och fast jag är född och uppvuxen i Sverige så blir jag ju aldrig svensk heller. Därför handlar det inte om vad som är specifikt finskromskt. Det är mitt romska hjärta, mina romska tankar, det är det specifika, det jag är.

Att den romska identiteten och identifikationen är stark kan bero på att många romer varit så utsatta och aldrig haft en nation bakom sig. Bland de finska romerna har påtryckningarna utifrån gjort att man till exempel har hållit väldigt hårt på sina renlighetsregler, som inte är allmänt kända i Sverige.

– På Sahlgrenska sjukhuset finns det bönerum för muslimer, som kanske varit här i 40 år. Romer har varit här i 500 år och vi har ännu inte blivit accepterade. Det är säkert det som har gjort att romer hela tiden är tillsammans, den minsta enheten är familjen.

– Alla de institutioner som finns, skolor och sjukhus, är lite skrämmande för många romer. Det är inte våra institutioner, och vi har aldrig blivit accepterade av dem. I Sverige var det inte förrän på 1960-talet som romer fick gå i skolan. Det är inte så långt tillbaka. Sen att helt plötsligt gå från det till skolplikt.

Diana menar att romer fortfarande inte har en plats i Sverige.

- Som många gamla vänner från skoltiden sa: "alltså, jag tycker om dig Diana, som människa. Men varför ska du vara någon zigenare liksom."
- Jag har inte fattat ännu. Vad är det som är så negativt?

cecilia[at]mogulreportage.se

Cecilia Köljing

Läs mera

[Marius vill bli polis](#) från SocialPolitik nr 4 2014.

levandehistoria.se/utställningar/vi-ar-romer-mot-manniskorna-bakom-myten

varromskahistoria.se

Utställning, bok, hemsidor

Projektet Vi är romer – möt människorna bakom myten bygger på intervjuer, foton och filmer gjorda med eller av romer.

Initierades av de romska aktivisterna Bagir Kwiek och Tereza Eriksson.

Om romers vardag och historia. Om vandringen från Indien till Europa, språk och kulturarv. Om 500 år i Sverige – marginalisering, tältliv, aktivism, traditioner, glädje, musik och framtidshopp.

Utställningen är producerad av Göteborgs stadsmuseum och utvecklad i samarbete med Forum för levande historia.

Sågs av 130 000 besökare på Göteborgs stadsmuseum under 2013.

Visas fram till 30 juni 2015 på Forum för levande historia i Stockholm.

Utställningen finns även i en mindre version, som fortfarande visas på Göteborgs stadsmuseum och under våren i Falköping, Trollhättan och Borås.

Vi är romer är också en bok med 40-tal porträtt i ord och bild av personer, perspektiv och fakta ur utställningen.

Vår romska historia – Följ romernas väg från Indien till Europa är en interaktiv sida på nätet med rubriker som 500 år av slaveri, Förintelsen och Vad händer i Sverige?